

MASARYKOVA UNIVERZITA

Filosofická fakulta

-

Teorie interaktivních médií

-

Úvod do uměnovědných studií

Esej na téma subkultura a subkultura jako graffiti

Vypracoval: **Jiří Mucha** (UČO: 372242)

Přednášející: **Mgr. David Balarin**

V Brně dne 31.12.2012

Ze začátku své práce bych Vás chtěl nejdříve seznámit, co to vlastně subkultura je a přiblížit Vám její charakteristické znaky. V další části své práce jsem si vybral téma graffiti, které dokonale vystihuje veškeré podstaty subkultury. Budu se Vám snažit přiblížit jeho počátky a základní formy.

Subkultura

Subkulturu můžeme definovat jako společenství lidí, kteří se vyznačují určitými charakteristickými znaky, kterými se snaží odlišovat od svého okolí. Ať už jejím chováním, oblečením, přesvědčením nebo vzhledem. Každá subkultura skrývá svoje vlastní, typické a ojedinělé symboly. Jedná se většinou o menšinové skupiny v rámci širšího společenství. Pojem subkultura byl poprvé použit ve 40. letech v několika významech ve společenských vědách. Základním kamenem pro utváření subkultur může být například etnická příslušnost nebo jiné, ovšem většinou subkultury vznikají na základě spojení více činitelů. Pravidelné působení v určité sociální vrstvě vede ke vzniku funkčního postoje, změně hodnot, které zahrnují postoje k práci, vzdělání, módě, jazyku, hudbě, náboženství či politickým aktivitám či etnickým menšinám. Toto působení se projevuje podobným chováním, životním stylem a způsobem, jakým reagují na určité sociální podněty. Čím více je rozdílná populace, tím větší je výskyt různých subkultur. Hlavní roli při vzniku a reprodukci subkultur podle Basila B. Bernsteina hraje osvojení jazyka. Subkultury mají často sklony k cílenému sebe uzavírání, k vytváření skupinových subkulturních hranic, které zastávají funkci sebeochrany. Tento jev bylo možné pozorovat u některých náboženských skupin v USA. Výrazné symboly jsou typické především pro kontrakulturu. Kontrakultura je forma subkultury, která vytváří a dále reprodukuje hodnoty a normy, které jsou v kontrastu s dominantní kulturou.

Subkultura mládeže je typ subkultury, který charakterizuje specifický způsob chování mládeže. Subkulturu mládeže můžeme pochopit pouze tehdy, pokud ji srovnáme s chováním a životním stylem dospělých ve stejné společnosti. Současná i nedávná hnutí subkultur ve velké míře převzali dědictví uměleckých avantgardních komunit 20. století, které stáli na bázi dadaismu, futurismu a surrealismu. Odlišují se větším důrazem na ideologii životního stylu od uměleckých komunit. Pro každou subkulturu je důležitý její vývoj. V 60. letech to byli například hnutí hippies v USA, které se později přesunulo do Velké Británie. 70. léta otevírají brány punkerům a skinheads. V Americkém New Yorku, vzniká touhle dobou počátek graffiti a hip hopu, který se v 80. - 90. letech přesouvá do Evropy. V 90. letech se subkultury začínají navzájem míchat a vznikají nové. Po celém světě je nespočet subkultur, které mohou být typické pouze pro určitý kontinent, stát nebo oblast. Nejčastější subkultury které se objevují v Česku jsou tatto, graffiti, punk, hardcore, hip hop, emo, skate, hooligans, skinheads, hipsteři, hackeři a mnoho dalších. Vypsal jsem pouze ty největší a momentálně nejaktuálnější.

Subkultura jako Graffiti

Všechno to začalo na počátku 60. let ve městě New York, mladíkem který si přezdíval Taki. Bydlel na 183. ulici a živil se jako pošťák. Na jedné ze svých obchůzek narazil na nápis napsaný sprejem na zdi JULIO 204. Když zjistil že číslo za jménem znamená číslo domu, nebylo pro něj těžké pochopit jeho poselství. Další dny se vydával do práce vybaven sprejem a veškerá místa, kde se nacházel podepisoval jménem TAKI 183. Writeři (typické označení pro graffiti umělce), pocházející ze stejné doby, jako byl například Basquit dotáhli umění ulice až do světových galerií. Od tohoto počátku se graffiti rozšířilo po celém USA a později zavítalo do evropských metropol. Graffiti se v Česku začíná rozlézat až po rozpadu Československa a to v roce 1993. První významný představitel graffiti u nás byl POISON, který později založil TOP crew (uskupení writerů, kteří píší stejný název), jenž funguje do dnes. Ve stejné době, stejně starý a dodnes stejně významný umělec, který pobíhal po pražských ulicích se přezdíval SCARF. Netrvalo dlouho a graffiti se rozšířilo napříč celou republikou. Jediné město, které mohlo svou kvalitou a aktivitou konkurovat Praze bylo Brno.

Graffiti se stává celosvětovým fenoménem, ze kterého se časem vyvíjí něco jako „sprejerský průmysl“. Každý rok vychází spousta knih, časopisů a článků spojených s tímto tématem.

V každém větším městě najedeme graffiti shop, který prodává veškeré potřeby, od sprejů po fixy nebo latexové barvy. Spousta writerů se živí zakázkami na míru nebo volnou tvorbou pro galerie. To že graffiti není jenom vandalství dokazuje pořádání celosvětových výstav, komerčních soutěží, mezi které patří například nejznámější Write4gold. V ČR nalezneme spoustu webů, které se graffiti aktivně zabývají, jak už lokálně nebo celorepublikově. Pokládat si otázku, zda je graffiti umění, nebo dokonce snad zločin, je na začátku druhé dekády nového tisíciletí poněkud anachronické.

S nástupem street artu se z opovrhovaného žánru umění ulice stala módní „in“ záležitost. Street art považujeme za méně agresivnější formu graffiti, ve které tagy (podpis umělce) nahradily šablony, nálepky, vtipná hesla, společenské glosy a jiné. Projevy street artu expandovali do soch, objektů, videí nebo obřích nástěných malb. Hledat hranice mezi pouličním a současným uměním je téměř zbytečné, protože obrovská většina graffiti umělců vystudovala vysoké umělecké školy a ve velké míře dospívají ke stejným východiskům, postupům jako kterýkoliv jiný profesionální umělec. Ovšem graffiti ve své originální formě stále žije. Bezohlednost, anarchie, láska k písmu, pokrývání všech pohyblivých i nepohyblivých ploch stále ovládá světová velkoměsta. Za posledních 15 let prošlo graffiti v Česku obrovskými změnami. Rozdělo se na několik proudů, jak už na graffiti legální či nelegální nebo graffiti určené pro výstavy a galerie. Ve větších městech nalezneme legální plochy, které jsou stále více populární a velice často na nich writeři pořádají graffiti jamy.

Jména, pro nezasvěceného „čmáranice“, která vidíme všude kolem sebe napsané jak sprejem tak fixou, writeři nazývají „tagy“. Každý jedinec má své jméno, kterým se podepisuje (tag). Za základní jednotku graffiti je považován piece, který můžeme charakterizovat jako jednoduchý nápis složený z více tahů na stěně. Extrémně rychlý zredukovaný piece ze dvou barev s oblými tvary nazýváme „throw-up“. Při použití pouze černé a stříbrné hovoříme o věci nazývané „chrom“.

Je těžké graffiti soudit jako celek, protože každý z nás má na něj odlišný názor, jak již negativní či pozitivní, rozhodně myslím, že každý umělec či fanoušek si v něm najde to své.

Zdroje:

518., Vladimír. *Kmeny: současné městské subkultury*. 1. vyd. Editor Karel Veselý. V Praze: Yinachi, 2011, 517 s. ISBN 978-809-0397-323

Velký sociologický slovník: II. svazek P-Z. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 1996, s.749-1627. ISBN 80-718-4310-5.

OVERSTREET, Martina. *In graffiti we trust*. Vyd. 1. Praha: Mladá fronta, 2006, 230 s. ISBN 80-204-1325-1.